

S p e r r e f r i s t
onsdag 20. sept. 1972 kl. 20.00

TRYGVE BRATTELI

Foredrag i Trondheim 20. september 1972.

(Utdrag)

Arbeiderpartiets mål er å kjempe for et nytt samfunn, der de store folkegrupper - lønnstakere, jordbrukere og fiskere - har erobret en menneskelig likeverdig plass. Framtidens samfunn skal være basert på at alle mennesker har like verd, alle skal ha samme muligheter for utvikling og menneskelig utfoldelse. Vi skal forme et samfunn der alle får langt større frihet til å innrette sitt liv etter sine egne ønsker og behov, så lenge de ikke skader andre. Vi vil utvikle et reelt demokrati på alle livets områder. Alle må få muligheter til å være med og bestemme over de forhold som har betydning for dem. Vi vil sikre trygghet for den enkelte. Vi vil utvikle et samarbeidssamfunn uten konkurransementalitet og statusjag.

Slik uttrykker Arbeiderpartiet sine grunnleggende målsettinger. Disse gir siktemålene for vår innsats i lokalsamfunnet og i landet.

Disse mål har vi felles med den demokratiske og sosialistiske arbeiderbevegelse i andre europeiske land. Vårt samarbeid over landegrensene skal tjene de samme mål som vi har i vårt eget land. Ja, i innsatsen i vårt eget land vil vi bli bremsset, hvis vi ikke også kan få en rimelig takt i utviklingen i landene i et

noe større område. Det vil for oss i første rekke si det demokratiske Vest-Europa, den del av verden vi har så mye felles med, i historie, i økonomi, i politikk, i kultur. Vi forlater ikke vårt program for å gå inn i samarbeid med andre land. Vi går i samarbeid med andre for å få bedre vilkår for å gjennomføre vårt program.

Det siste kvart hundre år har Vest-Europa utviklet et samarbeid som er uten forbilde i tidligere historie. Dette har forandret denne århundregamle krigsskueplass til et fredens og samarbeidets område. For første gang i historien synes det å åpne seg muligheter til å gjøre dette til et varig fredsområde. En systematisk videreføring av samarbeidet vil sikre dette resultat.

Norge har i forskjellige former vært aktivt med i dette europeiske samarbeid. Det har vært av avgjørende betydning for den gunstige utviklingen i vårt land i siste generasjon.

Nå står vi foran en utvidelse og styrking av videreføringen av det europeiske samarbeidet. En lang rekke av våre nærmeste partnere i samarbeidet ser et utvidet europeisk Fellesskap som en hensiktsmessig form for dette samarbeidet i tiden som kommer.

Dette er i dag ikke en diskusjon om mulige tiltak i en fjern framtid. Etter lange forhandlinger ligger det på bordet et ferdig mønster for det fortsatte samarbeid. De land som i dag er med i Fellesskapet er Frankrike, Italia, Vest-Tyskland, Belgia, Holland og Luxembourg. De har i tretten år vært med, og har sterkere tro på Fellesskapet nå enn da de startet det.

De seks land er også for den utvidelse det er forhandlet om.

Fire land har søkt om medlemskap. Det er Storbritannia, Danmark, Irland og Norge. For alle land foreligger det ferdig forhandlede utkast til traktater om tiltredelse. Det nasjonalstolte og frihetselskende Irland har ved folkeavstemning med stort flertall vedtatt medlemskap. I Storbritannia har Parlamentet vedtatt traktaten. Danmark skal ha bindende folkeavstemning 2. oktober. Det er liten grunn til å tvile på at Danmark vedtar medlemskap.

Hos oss har det hele tiden vært en forutsetning at det faktisk blir et utvidet Fellesskap. Spørsmålet til oss er om også vi vil være med i den nye samarbeidsform sammen med Danmark, Storbritannia og Irland. Det er dette spørsmål vi skal svare på ved folkeavstemningen søndag og mandag. Skal vi sammen med Danmark og Storbritannia være med i et utvidet europeisk Fellesskap?

Det vi står overfor er altså ikke spørsmålet om vi skal fortsette vårt forhold til Europa slik vi nå kjenner det, eller gå inn i noe helt nytt. Samarbeidet i de former vi nå kjenner, det opphører ved årsskiftet. Da føres det videre i de nye former de fleste av våre nærmeste partnere har valgt i det utvidede europeiske Fellesskap. Spørsmålet til oss er om vi vil fortsette samarbeidet i denne nye og mer framtidsrettede form. Eller om vi, når de andre styrker samarbeidet, skal tre ut av det - og stille oss ved siden av det samarbeidsmønster som blir lagt fra 1. januar.

Vi er ikke innbudt til å tre inn i en union eller en europeisk forbundsstat. En del av NEI-mennene synes fra obskure kilder å ha blitt innbudt til å delta i en union eller en forbundsstat - og de ser den skrekkelig ut over all beskrivelse.

Men Norge, den norske regjering og det norske Storting, har ikke blitt innbudt til å bli medlem av en union eller forbundsstat.

Norge er innbudt til å bli medlem av et utvidet Fellesskap av frie og selvstendige nasjoner. Et utvidet Fellesskap som skal videreføre og forsterke det samarbeid som har vært et hovedtrekk i den fredelige utviklingen i Vest-Europa nå i et kvart århundre.

Regjeringen er kommet til at vi bør si JA til å være med i dette utvidede Fellesskap, sammen med Danmark og Storbritannia. Vi bør si NEI til å tre ut av et samarbeid som vil være avgjørende for fred og trygghet i kommende generasjoner.

For de aller fleste er dette en vanskelig sak. Vi er vant til hver på vår plass å stille med hverdagens nære ting. Vi er lite trent i dette å se våre egne hverdagsproblemer i sammenheng med hele folkets interesser, og med vårt lands stilling til omverdenen.

For mange blir saken ikke lettere ved de usanne og halvsanne utsagn som ulike ulykkesprofeter sprer ut over landet.

Nå er det slik at menneskene aldri ved noe kunstgrep kan befri seg for alle framtidige bekymringer. Vi sikrer ikke et jordisk paradys som én gang for alle løser samfunnsproblemene. Et slikt gyllent tusenårsrike er heller ikke det utvidede europeiske Fellesskapet.

Men dette utvidede Fellesskapet er i det nåværende historiske utviklingstrinn et vel egnet tiltak for på den ene siden å trygge fred i et gammelt krigsområde, på den andre siden å gi de best mulige vilkår for videre vekst og utvikling i samfunnet. Det er dette vi skal oppnå ved fortsatt å være med i det europeiske samarbeid. Vi skal trygge arbeidsplassene og skape nye, vi skal med fortsatt rimelig vekst kunne møte de mange sosiale og kulturelle krav som springer ut av jevne folks drøm om en mer menneskelig tilværelse.

Jeg gir folk det råd ikke å lytte til ulykkesprofetenes skrik om høyere priser og høyere husleier, om invasjon av mindreverdige utenlandske arbeidere, om fremmede fiskere i fjæresteinene, om fri etableringsrett og fri kapitalbevegelse o.s.v. Disse historier gir ikke noe bilde verken av dagens Europa eller av det framtidige Fellesskap. Det er kultiverte og lovordnede, frie og selvstendige stater vi er innbudt til å samarbeide med i et utvidet europeisk Fellesskap.

Kvaliteten av slike eventyr er sist belyst ved historien om den såkalte Borschette-planen, som skulle gå til kraftig angrep på folkepensjon, barnetrygd og andre sosiale ytelser. Det foreligger overhodet ikke noen slik Borschette-plan. Det skulle da også være et påfunn i et moderne samfunn å gå til angrep på folkepensjon og barnetrygd! I vårt land må vi tilbake til Hundseid-regjeringen for å finne slike drømmer. I Europas land i dag finnes de ikke.

Alle partier i Stortinget har vært enstemmig med på vedtaket om folkeavstemning 24. og 25. september.

Som hele utviklingen har vært, får denne formelt rådgivende folkeavstemning nå avgjøre saken. Det er ikke noen mening i at de som lengst har ivret for en folkeavstemning, nå stikker hodene sammen for å finne ut hvordan de skal kunne tolke seg bort fra dens resultat.

Et stort ansvar hviler dermed på hver kvinne og mann søndag og mandag.

Skal vi sammen med Danmark og Storbritannia gå inn som medlem i det utvidede Fellesskap, og derved fortsatt være med i det europeiske samarbeid som gjennom snart tre ti-år har spilt så stor rolle i vårt lands gunstige vekst og omforming?

Det er et tilbud fra Europa. Vi avgjør selv om vi vil ta imot det. Hele den demokratiske arbeiderbevegelse på kontinentet ønsker oss velkommen til samarbeidet. Vi avgjør selv om vi skal stille oss utenfor det.

Regjeringens tilråding er klar. Tilrådingen fra Arbeiderpartiets landsmøte og fra alle våre fylkesmøter er klar. Tilrådingen fra Landsorganisasjonens kongress er klar.

Alle rår det norske folk til å stemme JA ved folkeavstemningen søndag og mandag.